

Ciutat i pensament

M. DE SOLÀ-MORALES | Actualitzada el 07/12/2011 00:00

El presagi d'un proper desballestament del Centre de Cultura Contemporània de Barcelona dispara una alerta. En qüestions de producció cultural, a Catalunya, ens convé vigilar de no trencar cap dels plats de la vaixel·la bona. Hem de reivindicar la continuïtat de les millors eines perquè la construcció del coneixement col·lectiu pugui ser, al marge de retallades ocasionals, un procés acumulatiu, llarg i heterogeni.

El CCCB ha anat inventant i construint des de fa més de vint anys un engranatge intel·lectual al voltant del concepte de *ciutat*. Una experiència que, per la varietat de les seves angulacions, per la constància de la seva actualitat, i per la independència ideològica i política de la seva direcció, l'ha convertit en referent. Pot ser únic al món amb el CCA de Mont-real (portat per Mirko Zardini) i la Cité de l'Architecture de París (del també defenestrat per la dreia Jean-Louis Cohen).

Ciutat i pensament PERE TORDERA

Les múltiples emissions del CCCB són difícils de resumir. N'hi ha d'ona llarga, curta i mitjana. Ha ofert exposicions memorables relligant ciutat i literatura (Dublín i Joyce, Praga i Kafka, per exemple); cicles i seminaris sobre la governança, la política i la història de les ciutats; conferències i debats que atenen al conflicte social, a la immigració, als drets ciutadans i de gènere. Les complexes relacions entre ciutat i imatge s'hi exploren en les arts plàstiques, en la fotografia, el cinema i l'arquitectura. Amb una predilecta reflexió centrada en l'espai públic, l'espai de la *civitas*, com a concepte substantiu de la urbanitat. I sempre atenent a la difusió, les publicacions, la pedagogia, l'aula.

Però no és la llista d'aquestes temàtiques (que altres centres treballen a bastament també) la que ha fet notable la tasca del CCCB. La llibertat teòrica i la filosòfica intel·ligència de Josep Ramoneda han reeixit a tractar-la solidàriament com a visió polièdrica amb una preocupació central: la ciutat entesa com a cultura en si mateixa.

Entrar despistat al Pati de les Dones sempre ha proporcionat una sorpresa agradable. Allà s'hi barregen els públics joves amb els veïns del barri, els insignes professors vinguts d'arreu a explicar les avantguardes en marxa i els turistes més normals que han trobat inclòs el centre en les seves guies recomanades. L'excel·lència es barreja amb la quotidianitat *erasmus*, com el festival flamenc ho fa amb els jocs per a criatures o amb el cinema a la fresca.

Tot parlant de ciutat, fer-ne. L'heterogeneïtat (i l'abundància i la simultaneïtat) dels públics del CCCB pot ser la radiografia més clara de l'encert del concepte que el guia. Tantes aficions diferents, tantes edats diferents i tan diferents formes de contacte han utilitzat al cap de cada any els diferents fragments de la seva programació!

Aquest és el seu gran mèrit de contemporaneïtat. Perquè la ciutat no és solament ocasió de la cultura: és cultura per si mateixa. Una creença en la *cultura de la ciutat* que gairebé ens remet a les cabdals definicions de Lewis Mumford (o fins i tot a Max Weber). En versió actual, perquè res és tan contemporani com la cultura de la simultaneïtat urbana. Són les formes materials de la vida urbana les que transporten i creen noves relacions socials.

Avui anem especialment despullats de tal indumentària mental. Es parla molt de ciutat, sí: per lluir arquitectures egòlatres i insolidàries, per verbalitzar programes polítics sobre models de ciutat misteriosos, per defensar tòpiques memòries històriques, o per reduir-ne el concepte a estratègies financeres de màrqueting o de promoció turística. Per això un dels pocs focus fermentadors d'idees i persones que treballen el pensament sobre la ciutat contemporània no hauria de perdre el seu fil. Barcelona ha estat capaç de fer accions urbanes exemplars perquè abans havia sabut pensar-les i madurar-les com a reflexió creativa. El pensament de la futura metròpoli, que el nostre país busca, ha d'enfrontar el gran perill de reduir els projectes de ciutat al verbalisme tecnocràtic que cada dia inventa noves cortines de fum, o al fals pragmatisme de l'urbanisme burocràtic. Els dimonis aparellats dels idealismes i els populismes també per aquí campen. Cal reflexió exigent i insistència col·lectiva. I si el debat crític és, per pensar la metròpoli incerta i complexa, un aliment d'urgència, les actives parets del CCCB no poden quedar ara desolades, com un magatzem d'obres fòssils, potser de segona fila.